

WOJCIECH SÓJKA *

Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa, Polska

Wstęp redaktora naukowego wydania

Tematem wiodącym pierwszego w 2020 roku numeru Wiedzy Obronnej są „Wybrane aspekty obrony i ochrony narodowej”. Poruszana problematyka artykułów numeru obejmowała szereg nowych zagadnień dotyczących zarówno aspektów militarnych i niemilitarnych bezpieczeństwa narodowego oraz aspektów obrony narodowej.

Zgodnie z definicją zaproponowaną przez Waldemara Kitlera obrona narodowa to „skoordynowany wewnętrznie zbiór elementów nadrzędnego podsystemu kierowania oraz szczegółowych funkcjonalnych podsystemów wykonawczych, określony relacjami współdziałania i substytucji, służący ochronie i obronie żywotnych interesów bezpieczeństwa narodowego”¹. Priorytetowy i nadrzędny podsystem kierowania obroną narodową to zdaniem W. Kitlera zbiór naczelných organów władzy i administracji publicznej, wewnątrz którego dokonywane są funkcje decyzyjne oraz informacyjne w stosunku do systemu i jego otoczenia. Natomiast wśród funkcjonalnych podsystemów wykonawczych wyróżnia trzy podsystemy spełniające dominującą rolę - obrony dyplomatycznej, obrony w dziedzinie gospodarczej i infrastruktury ekonomicznej, obrony militarnej, oraz pozostałe m.in. ochrony ludności, ochrony w dziedzinie zdrowia, ochrony porządku konstytucyjnego, bezpieczeństwa i porządku publicznego, ochrony granicy państwowej, ochrony w sferze informacyjnej, edukacji dla bezpieczeństwa, obrony w dziedzinie kultury narodowej.

* ppłk dr inż. Wojciech Sójka, War Studies University, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0002-6953-2836>, w.sojka@akademia.mil.pl

Copyright (c) 2020 Wojciech SÓJKA. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

¹ W. Kitler, *Obrona narodowa III RP: pojęcie, organizacja, system*. Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2002.

Z kolei Józef Marczak postuluje, aby wyrażenie obrona narodowa zastąpić wyrażeniem ochrona i obrona narodową, oddającym językowo rzeczywistą domenę dziedziny obrony narodowej. Jego zdaniem takie sformułowanie ujmuje w sobie całokształt działań cywilnych i wojskowych, gwarantujących realizację interesów narodowych w obliczu zagrożeń militarnych oraz niemilitarnych. Ponadto zwraca on uwagę na nierozłączność przygotowania sił zbrojnych i cywilnej organizacji obrony zarówno do obrony narodowej (w rozumieniu obrony przed agresją) jak i ochrony narodowej (w rozumieniu zapobiegania zagrożeniom niemilitarnym). J. Marczak uważa, że ochrona i obrona narodowa tworzy podstawę skuteczności i wiarygodności polityki zagranicznej w tworzeniu zewnętrznych warunków bezpieczeństwa narodowego.²

Współczesne funkcjonowanie państwa przygotowanego do przeciwdziałania wszelkim zagrożeniom i podejmującego różnorodne wyzwania wymaga bezwzględnie tworzenia fundamentu jakim jest aktualna wiedza obronna. Jej utylitarny wymiar przekłada się na wiele aspektów organizacyjnych, prawnych, decyzyjnych i wykonawczych, których zrozumienie wymaga stałej edukacji obronnej.

Z powyższych ustaleń wynika potrzeba pozyskania nowej wiedzy obronnej, która poszerzona została o zagadnienia niniejszego numeru w postaci artykułów obejmujących problematykę przygotowań obronnych formacji mundurowych (w tym policji), ewolucji działań specjalnych i operacji przeciwwrebelianckich, działań specjalnych prowadzonych w Republice Iraku i Islamskiej Republice Afganistanu, zamian ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych w Polsce, edukacji dla bezpieczeństwa społeczeństwa polskiego oraz przykładu szwedzkiej obrony cywilnej jako filaru obrony narodowej współczesnego państwa.

Z tego też względu w numerze znalazły się artykuły:

- dr. hab. inż. Roberta Sochy, „Przygotowania obronne policji w latach 1919-2019 w 100-lecie powstania formacji”, którego celem jest przedstawienie roli i miejsca policji w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, zbrojnej napaści na terytorium RP lub w czasie wspólnych, wynikających z umowy międzynarodowej, działań obronnych przeciwko agresji, w oparciu o doświadczenia Policji Państwowej i Milicji Obywatelskiej oraz interpretacja zadań policji określonych w ustawie o Policji oraz wynikające z innych ustaw, dotyczące m.in. wsparcia sił zbrojnych własnych i sojuszniczych, obrony cywilnej oraz administracji publicznej;

² J. Marczak, *Powszechna ochrona i obrona narodowa*. [w:] R. Jakubczak, J. Marczak, K. Gąsiorek, W. Jakubczak (red), *Podstawy bezpieczeństwa narodowego Polski w erze globalizacji*, Warszawa 2008.

- dr Irminy Denysiuk, „Teoretyczne aspekty działań specjalnych w operacjach przeciwpartyzanckich (COIN)”, będący próbą usystematyzowania wiedzy pojęciowej z zakresu działań i operacji przeciwpartyzanckich (COIN), działań i operacji specjalnych w ujęciu strategii oraz dokumentów normatywnych Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz teorii walki zbrojnej i w sztuce wojennej. Ponadto autor artykułu wskazał działania nieregularne jako jedne z najczęstszych form asymetrycznych działań militarnych, których powszechność jest stale obecna w konfliktach zbrojnych. Kluczowym elementem współczesnych działań przeciwpartyzanckich zdaniem autora artykułu jest obszar (pole) informacyjny, wywiad osobowy, obrazowy, mobilność, autonomiczność oraz żywotność oddziałów i pododdziałów neutralizujących jednostki partyzanckie. Nie mniej ważnym elementem artykułu jest planowanie operacji przeciwpartyzanckich i działań specjalnych z użyciem sojusznicznych sił zadaniowych w oparciu o logiczne linie operacji;

- ppłk dr inż. Wojciecha Sójki, „Działania specjalne w operacjach przeciwpartyzanckich w wybranych konfliktach zbrojnych XXI wieku” będący próbą wskazania charakteru działań specjalnych w strategii działań ofensywnych w ramach operacji połączonej. Działania specjalne, w opinii autora, to nie tylko działania antyterrorystyczne i niekonwencjonalne działania oparte na sabotażu, dywersji czy zasadzkach, lecz również działania o małej skali, tajne, konwencjonalne lub mieszane (niekonwencjonalne i konwencjonalne operacje „cordon and search”) działania o charakterze dużego ryzyka podejmowane w celu osiągnięcia celów politycznych lub wojskowych. Kolejnym celem artykułu jest wskazanie znaczenia koordynacji działań specjalnych prowadzonych w obszarze Islamskiej Republiki Afganistanu i Republiki Iraku oraz ukazanie roli systemu walki działań specjalnych, w tym czynników informacji, ruchu, rażenia oraz czasu;

- dr Sławomira Chomoncika, „Prawa i obowiązki żołnierzy zawodowych – współczesność a okres Polski Ludowej”, w którym autor przedstawił problematykę związaną z uprawnieniami oraz obowiązkami żołnierzy zawodowych. Głównym założeniem było poddanie analizie dwóch ustaw pragmatycznych dotyczących służby żołnierzy zawodowych (na gruncie przepisów ustawy z 1970 i 2003 r.) oraz porównania tożsamyh uregulowań określonych praw i obowiązków nałożonych na żołnierzy zawodowych;

- dr. Krzysztofa M. Zaczka-Zaczyńskiego, „Edukacja dla bezpieczeństwa w Polsce w kresie funkcjonowania państwa od X do XXI wieku”, którego cel obejmuje opis problematyki kształcenia i wychowania młodego pokolenia wynikającego z potrzeb i możliwości społecznych oraz postępów nauki i techniki. Autor artykułu wskazał poprzez badania na procesy przemian społecznych i ustrojowych oraz ich wpływ na współczesną polską myśl pedagogiczną, która nie stanowi kopię

nurtów pedagogicznych innych państw. Kolejnym celem artykułu jest przedstawienie rysu historycznego przygotowania obronnego społeczeństwa polskiego z uwzględnieniem procesu edukacji polskiej młodzieży;

- mgr. Adama Marka, „Obrona cywilna jako element systemu obronnego terytorium Szwecji”, będący próbą określenia aspektu działania państwa szwedzkiego, przez ujęcie jego możliwości w zakresie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej oraz w kontekście zagrożenia wojennego i wojny. W szczególności analizie poddana została problematyka roli podsystemu obrony cywilnej w szerszym systemie obrony terytorialnej Szwecji, z punktu widzenia zarządzania kryzysowego i ochrony ludności w czasie pokoju i w czasie wojny. Autor w ramach podjętych rozważań, określił system obrony państwa szwedzkiego na dwóch zasadniczych filarach: militarnym i cywilnym. Obronę cywilną, autor uznał jako zasadniczy element ochrony i obrony narodowej, której celem jest zapewnienie ochrony ludności cywilnej zagrożonej działaniami związanymi z wystąpieniem sytuacji nadzwyczajnej, zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub wojny, a także działań podsystemu obrony cywilnej w sytuacji reagowania na potrzeby sfery społecznej (obywatelskiej).

Dodatkowo zamieszczono również recenzję książki autorstwa Waldemara Kitler, Mariusza Antoniego Kamińskiego i Dariusza Nowaka pt. „Powszechny obowiązek obrony Powszechny obowiązek obrony. Źródła, zakres, modele”³, przygotowaną przez prof. dr hab. Jacka Pawłowskiego.

Życzymy miłej lektury

Redaktor naukowy wydania i zespół redakcyjny

Copyright (c) 2020 Wojciech SÓJKA

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

³ W.Kitler, M.A.Kamiński, D.Nowak, Powszechny obowiązek obrony Powszechny obowiązek obrony. Źródła, zakres, modele, Wydawnictwo Akademii Sztuki Wojennej, Warszawa 2019.